

Životné prostredie

REVUE PRE TEÓRIU A STAROSTLIVOSŤ O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

ROČNÍK XLI

4/2007

Medzníky starostlivosti o životné prostredie

Názov monotémy by mal presnejšie znieť *Novodobé medzníky starostlivosti o životné prostredie a uplatňovania princípov udržateľného rozvoja*, lebo aj v dávnejšej minulosti by sa dalo nájsť nemálo takýchto prelomových udalostí. A naopak, až budúcnosť ukáže, nakoľko bolo skutočne prelomové to, čo sa dnes také zdá.

Z aktuálneho uhla pohľadu je pozoruhodné, že väčšina významných udalostí v tejto sfére sa spája s rokmi ukončenými dvojkou a sedmičkou. Skutočne je až zarážajúce, koľko zásadného sa udialo r. 1972, 1977, 1992, 1997 či 2002.

Okrúhle výročia, okrem tradície ich pripomínania, majú aj menej formálny význam. V prvom rade sa k nim celkom logicky vzťahujú hodnotenia, porovnania, odpočty. Neraz je príprava nasledujúcich podujatí spojená s hodnotením vývoja od predchádzajúcich. Vari najmarkantnejšie to bolo pri príprave Svetového summitu o udržateľnom rozvoji (Johannesburg, 2002), ktorá bola nerozlučne spätá s hodnotením desaťročného vývoja od Summitu Zeme (Konferencie OSN o životnom prostredí a rozvoji, Rio de Janeiro, 1992). Hodnotiaci proces prebehol na všetkých úrovniach – od miestnej, cez národnú, kontinentálnu až po globálnu a získal poloficiálny prívlastok *Rio + 10*.

Niektoré udalosti si pripomíname každoročne. Napríklad dátum otvorenia historicky prvého summitu svojho druhu, štokholmskej konferencie OSN o životnom prostredí človeka (1972) – 5. jún – sa stal Svetovým dňom životného prostredia.

Aby sme však nezostali len v zajatí dvojkových a sedmičkových rokov, niekoľko novodobých medzníkov pripadá aj na iné dátumy: *Deň Zeme* si pripomíname od r. 1970, dejiny paneurópskych konferencií ministrov životného prostredia i celého procesu *Životné prostredie pre Európu* sa začali písať na zámku Dobříš pri Prahe r. 1991, *Milléniový summit* sa konal v New Yorku r. 2000 a *Dekáda výchovy a vzdelávania k udržateľnému rozvoju* sa začala r. 2005.

Ak by sme sa pokúsili definovať novodobé „metamíľniky“, za akýsi „bod obratu“ by sme mohli označiť prelom 60. a 70. rokov minulého storočia s nadkritickým množstvom revolučných udalostí v rôznych sférach starostlivosti o životné prostredie a smerovania k udržateľnejšej budúcnosti. Veľmi dôležitý bol v tomto zmysle aj prelom 80. a 90. rokov, spojený s pádom železnej opony a Summitom Zeme v Riu.

Medzníky nemajú však len dejiny medzinárodných environmentálnych snažení, ale aj dianie na domácej scéne. V niečom ide o odozvu veľkých dejín, v niečom sú však tie naše malé dejiny autentické, zrodené u nás doma.

Medzníky môžu pôsobiť ako impulz či memento, ale užitočnejšie ako pripomínanie okrúhlych výročí je každodenné úsilie o lepšie životné prostredie a udržateľnejší spôsob života.

Mikuláš Huba

Obsah

B. Moldan: Světové summity o životním prostředí	173
M. Huba: Medzníky starostlivosti o životné prostredie a udržateľný rozvoj na pôde OSN (s dôrazom na Summit Zeme)	178
M. Sedlačko, B. Žúdel: Životné prostredie a udržateľný rozvoj v ekonomickej teórii	184
J. Szolgay, M. Lapin: Integrovaný manažment povodí a ochrana klimatického systému	188
P. Nováček: Opomíjené milníky na ceste k udržateľnému rozvoji	194
P. Šremer: Dobříšská konference Životní prostředí pro Evropu	199
R. Kaniánska: Integrácia environmentálnej a ekonomickej politiky a metód ich hodnotenia	203
K. Hlavčová, J. Szolgay, S. Khonová, Z. Kostka: Využitie zrážkovo-odtokových modelov s priestorovo rozčlenenými parametrami pri odhade vplyvu využívania územia na odtokové pomery v povodí	206
O. Ďurža, K. Poltárska: Vplyv spracovania niklovej rudy na životné prostredie	212
Esej	
M. Zelenková: Kam běžíš? Světe!	216
Kontakty	
M. Huba: Dreveničiarske jubileum, alebo o jednom z medzníkov na domácej pôde	218
P. Nováček: Rozvojová studie na Univerzitě Palackého v Olomouci	220
Aktuality	
M. Chmelík: 20 rokov od podpísania Montrealského protokolu	171
Recenzie	
P. Eliáš: Ďalšia kniha o inváziách	223

Contents

B. Moldan: World Environmental Summits	173
M. Huba: The UN Milestones of the Protection for the Environment and Sustainable Development (with an Emphasis on the Earth Summit)	178
M. Sedlačko, B. Žúdel: The Environment and Sustainable Development in Economic Theory	184
J. Szolgay, M. Lapin: Integrated Water Basin Management and the Global Climate System Protection	188
P. Nováček: Neglected Milestones on the Way to the Sustainable Development	194
P. Šremer: The Dobříš Conference on Environment for Europe ..	199
R. Kanianska: Integration of Environmental and Economic Policies and the Method of its Evaluation	203
K. Hlavčová, J. Szolgay, S. Khonová, Z. Kostka: Use of Distributed Rainfall-runoff Models for Estimation of the Land-use Impact on Runoff Regime in Basins	206
O. Ďurža, K. Poltárska: Impact of Nickel Ore Processing on the Environment of the Slovak Republic	212
Essay	
M. Zelenková: Where is the World Running?	216
Contacts	
M. Huba: Wooden Houses Protection "Anniversary", or One of the "Domestic" Milestones ...	218
P. Nováček: Development Education at the Palacky University in Olomouc	220
News	
M. Chmelík: 20. Anniversary of Montreal Protocol Ratification	171
Review	
P. Eliáš: Next Book on Invasions	223

The Environment

REVUE FOR THEORY AND CARE OF THE ENVIRONMENT

VOLUME XLI

4/2007

Milestones of the environment protection

The title ought to be *Recent milestones of the environment protection and implementation of the sustainable development principles*, because in the past few such breakthrough events could have been found, too. And on the contrary, only the future will show, how far that recent breakthrough was really a breakthrough.

From actual viewpoint it is remarkable that majority of significant events are connected with the years ended with two and seven. Really it is astonishing how many of the fundamental changes occurred in 1972, 1977, 1992, 1997 or 2002.

Round anniversaries, except of the tradition of commemoration, have less formal meaning, too.

First of all evaluations and comparisons are logically connected with them. Sometimes the preparation of the future events is in close connection with the process of evaluation of the development since the previous ones. Perhaps the most evidently it could have been perceived at the preparation of the World Summit on Sustainable Development (Johannesburg, 2002), which was inseparably connected with the evaluation of the ten years development since the Earth Summit (UN Conference on Environment and Development, Rio de Janeiro, 1992). Evaluation process was carried out on each level – from local, through national, continental up to global and obtained the semi-official attribute *Rio + 10*.

Certain events we commemorate every year. For example the date of the opening of the historical summit – Stockholm UN Conference on Human Environment (1972) – 5th June, became the World Environment Day.

In order to not remain in the captivity of the magic numbers two and seven, we should remind some modern milestones of another data: *Earth Day* we commemorate since 1970, history of the Pan-European Environmental Ministers Conference as well as the whole process of *Environment for Europe* started in the castle Dobříš near Prague, in 1991, *Millennium Summit* was held in New York, in 2000 and *Decade of Education for Sustainable Development* began in 2005.

If we tried to define the modern "meta-milestones", the turn of the 1960's and 1970's of the last century with supercritical number of revolutionary events in different spheres of environmental care and direction to a more sustainable future could have been marked as a "point of breakthrough". Also the turn of the 1980's and 1990's connected with the fall of the Iron curtain and Earth Summit in Rio was very important.

Not only the history of international environmental effort has its milestones, the same national events have, too. Sometimes as a respond to international history, sometimes our "small" national history is authentic.

Milestones can address us as an impulse or memento, but the everyday effort for better environment and more sustainable way of life is more effective and useful, like commemorations of round anniversaries.

Mikuláš Huba